

اسناد بی‌دفاع در مقابل جعل

واسطه، شماره تماس را نمی‌دهد. انگار روال کار همین است. واسطه مشتری را پیدا می‌کند و شرایط را برایش می‌گوید و خودش با کننده کار تماس می‌گیرد و وقتی کار تمام شد پول را از مشتری می‌گیرد و به کننده کار می‌دهد و درصد خودش را برمی‌دارد.

جام جم آنلاین: واسطه، شماره تماس را نمی‌دهد. انگار روال کار همین است. واسطه مشتری را پیدا می‌کند و شرایط را برایش می‌گوید و خودش با کننده کار تماس می‌گیرد و وقتی کار تمام شد پول را از مشتری می‌گیرد و به کننده کار می‌دهد و درصد خودش را برمی‌دارد.

شماره تماس این واسطه را همه مشتری‌ها ندارند چون او تقریباً به هیچ کس اعتماد ندارد و هر مشتری را خطری برای کارش می‌داند چه رسد به کننده کار که یک جاعل حرفه‌ای است و با دست بردن در اطلاعات اوراق هویتی، وام ازدواج برای مردم جور می‌کند.

ما با واسطه آشناییم برای همین قبول می‌کند وقتی در حال گفت‌وگو تلفنی با جاعل است پای صحبت‌هایش بنشینیم و ببینیم چه حرف‌هایی می‌انسان رد و بدل می‌شود. انگار مدت زیادی است همدیگر را می‌شناسند چون به سرعت سر اصل موضوع می‌روند و واسطه توضیح می‌دهد که مشتری‌ها - یعنی ما - یک بار وام ازدواج گرفته‌اند و حالا بعد از 5 سال دوباره وام می‌خواهند.

ما که کنار واسطه نشستیم خوب می‌دانیم که وام ازدواج دیگر شامل حالمان نمی‌شود و شاید فقط با رابطه بازی بشود یک بار دیگر وام جور کرد، اما جاعل از آن سوی خط به واسطه اطمینان می‌دهد که در کمتر از یک ماه کارمان را راه می‌اندازد. تلفن که قطع می‌شود واسطه توضیح می‌دهد که شناسنامه‌ها و قبالة ازدواج را باید به او تحویل دهیم و وقتی جاعل، تاریخ عقدمان در قبالة را دستکاری کند و تاریخ درج شده در شناسنامه‌ها را هم به روز کند آن وقت می‌توانیم یک بار دیگر وام ازدواج بگیریم فقط به این شرط که پا پس نکشیم و 500 هزار تومان هم به عنوان دستمزد به جاعل بدهیم.

ما البته مشتری واقعی جعل نبودیم و فقط مجبور بودیم برای به دست آوردن اطلاعات نقش بازی کنیم تا شاید بتوانیم قاطعانه ادعا کنیم که جعل سند در کشور همچون توده‌ای سرطانی است که اگر از یک ناحیه جراحی شود به زودی از جای دیگر سر باز می‌کند.

جاعلان کار راه می‌اندازند

برای به دست آوردن شماره تماس یا آدرس جاعل با واسطه زیاد چانه زدیم، اما او قبول نکرد و حتی شک برش داشت که با او چه کار داریم. واسطه می‌گفت وجود این جور آدم‌ها برای جامعه لازم است چون درست است که از نگاه قانونی کاری خلاف می‌کنند، اما کار مردم را راه می‌اندازند و گره‌های کور را با هنرشان باز می‌کنند. واسطه البته بیراه نمی‌گوید چون کار بعضی جاعلان به اندازه‌ای ظریف و دقیق است که با اصل مدارک مو نمی‌زند و حتی کارشناسان هم نمی‌توانند قلابی بودن آن را تشخیص دهند. این که جاعلان کار مردم را راه می‌اندازند هم حرف بیراهه نیست، اما راه افتادن کار گروهی از مردم به دست جاعلان حتماً به معنی به هچل افتادن گروهی دیگر و پایمال شدن حق آنهاست که نه به فکر کمک گرفتن از جاعلان می‌افتند و نه پولی دارند که برای پیش رفتن کارها و باز شدن گره‌هایشان به جیب جاعلان بریزند.

اما چرخه جعل اسناد تابع قانون عرضه و تقاضاست یعنی تا وقتی که جامعه تشنه جعل و راه‌های میانبر است حتماً کسانی هم هستند که با ظرافت انگشتان و خلاقیتشان در کارهای خلاف جواب عطش آنها را بدهند. این واقعیت را نمی‌شود انکار کرد چون اگر این گونه نبود هرگز خبر بازداشت یک باند جعل اسناد و مدارک دولتی و غیردولتی در طبقه فوقانی یک بانک منتشر نمی‌شد و هرگز افکار عمومی این خبر را نمی‌شنید که دو نفر از مسوولان دانشگاه آزاد واحد شهرری که در امور مالی و پشتیبانی مسوولیت داشتند به خاطر جعل اسناد و انتقال غیرقانونی دانشجو بازداشت و از کار برکنار شدند.

وقتی رئیس کلانتری 130 نازی‌آباد نیز از دستگیری فردی که با جعل اسناد دولتی قصد پناهنده شدن در کشور انگلستان را داشت خبر داد و توضیح داد که ماموران در بازرسی از منزل این شخص مقادیری کراک، شیشه، اوراق جعل مربوط به کلانتری، دادگاه خانواده و حتی ابلاغ جعلی متهم، نامه و سربرگ قضایی جعلی کشف کرده‌اند یا وقتی خبر رسید که یک باند بزرگ زمین‌خواری که با تباری و جعل اسناد و مدارک، زمین‌های بی‌صاحب در شهر ری و تهران را تصاحب می‌کردند و می‌فروختند نیز شبکه به هم تنیده‌ای از ارتباطات میان عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان جعل به خوبی لمس شد.

در ناکجاآباد جعل

وقتي پاي جعل به ميان مي آيد ديگر هيچ سند و اوراقي در امان نخواهد بود. جاعلان به اندازه‌اي تبحرو جسارت دارند که از حساس‌ترين مدارک تا دم‌دستي‌ترين آنها را جعل مي‌کنند تا تداوم‌دهنده همان چرخه‌اي باشند که سود آن هم به متقاضي و به هم به عرضه‌کننده مي‌رسد. سيستم جعل در ايران مثل همه جاي ديگر دنيا ساختار پيچيده‌اي دارد و افراي با مهارت‌هاي مختلف فعاليتي زنجيروار دارند تا محصول نهايي‌شان به کسب سود براي خود و مشتريانشان بينجامد.

نکته: چرخه جعل اسناد تابع قانون عرضه و تقاضاست يعني تا وقتي که جامعه تشنه جعل و راه‌هاي ميانبر است حتما کساني هم هستند که با ظرافت انگشتان و خلاقيتشان در کارهاي خلاف جواب عطش آنها را بدهند
اين ساختار گاه آنچنان پيچيده است که شايد هيچ‌گاه مرکز فرماندهي يا دانه درشت‌ترين عضو آن شناسايي نشود، اما وقتي باند جاعلاني که به خاطر يك اشتباه يا تيزهوشي‌هاي اطلاعاتي ماموران از هم مي‌پاشد آنوقت مشخص مي‌شود که اين باند از جايي مثلا از درون زندان هدايت مي‌شده است درست مثل باندي که بعد از متلاشي شدنش روزنامه‌ها اينچنين براي‌ش نوشتند: سرکرده يك باند جعل وقتي از سوي پليس دستگير و زنداني شد بيکار نماند و به همدست فراري خود که به ملاقاتش مي‌آمد جعل و کلاهبرداري آموزش داد.

اطلاعات اين پرونده نشان مي‌داد مردی به نام عتيق از اتباع افغاني که حرفه‌اش جعل اسناد بود يکي ديگر از هموطنانش به نام فريد را نيز با حرفه‌اش آشنا کرد تا با همکاري يکديگر شناسنامه، مدارک تحصيلي، کارت تردد اتباع افغاني و انواع گواهينامه بين‌المللي را جعل و به مشتريان بفروشند، اما در ميانه راه عتيق از سوي پليس دستگير و روانه زندان شد و به ناچار اعضاي اين باند 2 نفره راه چاره را در اين ديدند تا در زمان ملاقات در زندان کلاس آموزش جعل راه بيندازند و عتيق، فريد را با فوت و فن‌هاي اين حرفه آشنا کند.

البته اين تنها اوراق هويتي نيستند که جاعلان به آنها چشم مي‌دوزند بلکه اسنادي چون سند آرامگاه خانوادگي نيز مي‌تواند در فهرست مورد نظر جاعلان قرار بگيرد يعني همان اتفاقي که در آن يك شهروند تهراني با مخدوش کردن سند مالکيت يك آرامگاه خانوادگي و ارائه سند جعلي به دفترخانه اسناد رسمي، دندان نقل و انتقال آرامگاه به نام خويش را تيز کرد.

ستادي در سايه

آمار دقيقی در دسترس نيست، اما آن گونه که از خبرها و اظهارات جسته و گريخته مسوولان برمي‌آيد وضعيت جعل اسناد در ايران رضايتمبخش نيست. البته مدتي است که ستادي به عنوان ستاد پيشگيري و مقابله با جعل اسناد و مدارک رسمي به رياست وزير کشور و به دبيري معاون امنيتي و انتظامي او با هدف کاهش پديده جعل در کشور آغاز به کار کرده است ستادي که خبرهايي که از آن مي‌رسد بسيار اندک و گارد اعضاي آن براي اظهارنظر درباره عملکرد آن بسيار بسته است.

3 ماه پيش وقتي ستاد پيشگيري و مقابله با جعل اسناد و مدارک رسمي در ساختمان وزارت کشور تشکيل جلسه داد بدون آن که جزئيات مصوبات آن به خوبي تشریح شود وزير کشور به چند موضوع که به تاييد اعضاي ستاد رسیده بود اشاره و اعلام کرد که استفاده از فناوري‌هاي مدرن براي مقابله با جعل اسناد و مدارک همچنين به کارگيري اين فناوري‌ها در طراحي، توليد و صدور اسناد رسمي در کنار تصميماتي براي ايمني بيشتري در صدور چک‌هاي بانكي، اوراق بهادار و اسناد بانكي از جمله مصوبات اين ستاد است در حالي که اعضاي اين گروه بر اطلاع‌رساني و آموزش به مردم براي آشنا کردن آنها با شگردهاي جاعلان و مراقبت بيشتري از اسناد دولتي نيز تاکيد ويژه دارند.

البته وزير کشور در آن روز به تلاش براي پر کردن خلأهاي قانوني در بحث پيشگيري و مقابله با جعل هم اشاره کرد هر چند که باور داشت بدون اجرا شدن اين مصوبات و فقط با پيگيري‌هاي قبلي اين ستاد و با فعال شدن شوراي تامين استان‌ها، استانداران و فرمانداران ميزان کشفيات بالا رفته و جعل نيز مقداري کاهش يافته است.

اگر اتفاقاتي که وزير کشور مدعي رخ دادن آنهاست به واقع روي داده باشد حرکتي بزرگ در جهت مقابله با جعل در کشور در حال روي دادن است، اما وقتي مير شريفی معاون اسناد سازمان ثبت اسناد و املاک کشور که عضوي از اعضاي اين ستاد است حاضر به مصاحبه با جام‌جم درباره دستاوردهاي ستاد پيشگيري و مقابله نمي‌شود و احمد تويسرکاني رئيس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور در پاسخ سوالات جام‌جم به اين جملات بسنده مي‌کند که ما معتقديم اگر بخواهيم جعل را از بين ببريم بايد فرآيندها را به سرعت اصلاح کنيم و با تبديل اسناد، ايجاد بانک‌هاي اطلاعاتي و کاهش مراجعات مردم به کم شدن جعل کمک کنيم يا وقتي وزارت کشور پس از 2 هفته پاسخي به سوالات کتبي و نامه درخواست مصاحبه ما نمي‌دهد آن وقت بايد چه نتيجهاي در مورد عملکرد اين ستاد گرفت؟

ولي ما مي‌خواهيم بدانيم تا به حال کدام يك از مصوبات اين ستاد اجرايي شده يا کدام يك از دستگاه‌ها در پيشگيري و مقابله با جعل کمترین تحرك را دارند يا چرا وقتي گفته مي‌شود آموزش مردم و اطلاع‌رساني به آنها مورد تاکيد جدي اين ستاد است چنين چيزي در

جامعه احساس نمی‌شود؟ حتما این را نیز باید بدانیم که وقتی خلأهای قانونی یکی از مشکلات بزرگ بر سر راه مقابله با جعل است برای رفع این معضل چه تعاملاتی با قانونگذاران انجام شده یا چرا وقتی این ستاد بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در حوزه پیشگیری و مقابله با جعل است تا این حد در اطلاع‌رسانی و تعامل با رسانه‌ها کمرنگ عمل می‌کند؟

مریم خباز / گروه جامعه